

**ДВНЗ “ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ”**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
науково-педагогічної роботи
проф. А.Г.Шульга
08 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

Дисципліна – «Фтизіатрія»

Напрямок підготовки -1201. Медицина

Спеціальність - “Лікувальна справа” 7.12010001

Факультет - медичний

2016-2017 навчальний рік

**Розробники : проф. Л.А. Гришук, проф. С.І. Корнага, проф. Савула М.М.,
доц. Н.С. Кравченко**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
“16” 06. 2016 року, протокол № 13

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії

проф. С.М. Андрейчин

_____, 2016 рік

_____, 2017 рік

**Тернопіль
2016**

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань <u>1201 Медицина</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність “ <u>Лікувальна справа</u> ” <u>7.12010001</u>	Рік підготовки	
		4-й	4-й
		семестр	
		3-й	4-й
		лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –36 самостійної роботи студента - 54	Освітньо-кваліфікаційний рівень; <u>спеціаліст</u>	12	12
		практичні	
		24	24
		лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		54	54
		Індивідуальні завдання	
		-	
		Вид контролю:	
Тестовий контроль	Тестовий контроль		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 66,6

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Мета і завдання предмету визначаються сучасним станом фтизіатричної служби в Україні в умовах погіршення епідеміологічної ситуації з туберкульозу і необхідності відповідного рівня фтизіатричних знань у майбутнього лікаря широкого профілю, сімейного лікаря.

Кваліфікаційна характеристика лікаря вимагає знання методів раннього виявлення, профілактики, діагностики і диференціальної діагностики туберкульозу у дітей, підлітків і дорослих.

Основне завдання лекційного курсу – познайомити студентів з сучасними методами профілактики, раннього виявлення, новітніми методами діагностики і диференціальної діагностики різних форм туберкульозу. Викладаються принципи і задачі організації боротьби з туберкульозом на різних рівнях медичної допомоги.

На практичних заняттях ставиться мета оволодіння методами обстеження хворих на туберкульоз легень, клініко-рентгенологічною, інструментальною і лабораторною діагностикою клінічних форм туберкульозу, постановкою діагнозу різних клінічних форм туберкульозу і загальними принципами їх лікування.

Вивчення фтизіатрії – кінцеві цілі встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (професійна підготовка) і є основою для побудови змісту навчальної дисципліни.

Завдання:

- навчити студентів основам діагностики, лікування та профілактики різних форм туберкульозу легень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: Визначити клінічні форми туберкульозу і сформулювати клінічний діагноз відповідно до класифікації.

Визначити фактори ризику виникнення туберкульозу.

Пояснювати значення бактеріоскопічних і бактеріологічних методів дослідження харкотиння.

Пояснювати основні принципи лікування хворих на туберкульоз і визначити критерії їхвилікування.

Використовувати принципи диспансеризації осіб з групи ризику захворювання на туберкульоз та принципи профілактики туберкульозу.

Вміти: Демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці фтизіатрії.

Діагностувати та надавати екстрену допомогу при невідкладних станах у хворих на туберкульоз.

Класифікувати осередки туберкульозної інфекції та використовувати в них принципи проведення протитуберкульозних заходів.

Планувати схему обстеження хворого на туберкульоз, аналізувати отримані дані та визначити режими лікування хворих із різними клінічними формами туберкульозу.

2. Програма навчальної дисципліни

Фтизіатрія

1. Методика обстеження хворого на туберкульоз

Конкретні цілі:

- Визначати категорії населення з групи підвищеного ризику захворювання на туберкульоз.
- Визначати клінічні ознаки туберкульозу.
- Визначати роль бактеріоскопічних і бактеріологічних методів дослідження харкотиння.
- Визначати вид стійкості МБТ за даними бактеріологічного дослідження.
- Аналізувати основні рентгенологічні синдроми у клініці туберкульозу.
- Визначати тактику лікарів установ загальної медичної мережі щодо хворих за даними їх рентгенологічного обстеження та бактеріоскопічного дослідження мокротиння.
- Тракувати цілі туберкулінодіагностики.
- Аналізувати результати проби Манту з 2 ТО ППД-Л.
- Пояснювати поняття “віражу” туберкулінової проби та його значення для ранньої діагностики туберкульозу.
- Аналізувати основні показники функції зовнішнього дихання.

Тема 1. Загальні підходи до діагностики туберкульозу. Спеціальні методи виявлення і діагностики туберкульозу (мікробіологічна діагностика, рентгенологічна діагностика, туберкулінодіагностика). Курація хворих

Шляхи і методи виявлення туберкульозу. Категорії населення з підвищеним ризиком захворювання на туберкульоз.

Особливості клінічного обстеження хворого на туберкульоз: скарги, анамнез захворювання, перебіг, епідеміологічний анамнез, перенесені захворювання, умови праці та побуту; *фізикальні методи обстеження*: значення пальпації, перкусії та аускультативні в обстеженні хворого на туберкульоз; діагностичне значення змін у загальному аналізі крові у хворих на туберкульоз легень; основні показники функції зовнішнього дихання.

Мікробіологічна діагностика: методи бактеріоскопічного, бактеріологічного і біологічного виявлення МБТ, значення їх результатів для діагностики туберкульозу. Прискорені методи виявлення МБТ: ВАСТЕК, імуноферментний аналіз, полімеразно-ланцюгова реакція (ПЛР). Визначення чутливості МБТ до протитуберкульозних препаратів.

Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання і внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Рентгено-, томо- і флюорографія, комп'ютерна томографія, рентгеноскопія. Рентгенологічні синдроми: ураження кореня легень, дисемінації, інфільтрації, круглястої тіні, порожнини, фіброзу. Клінічні форми туберкульозу легень в рентгенологічному зображенні. Аналіз рентгено-, томо- і флюорограм.

Групи населення, що підлягають обов'язковому щорічному флюорографічному обстеженню.

Варіанти тактичних дій для лікарів установ загальної медичної мережі у виявленні туберкульозу.

Цілі туберкулінодіагностики. Категорії дітей і підлітків з групи ризику, яким поводить щорічна туберкулінодіагностика. Поняття про туберкулін. Сучасні туберкулінові проби. Проба Манту з 2 ТО ППД-Л: показання, техніка проведення і оцінка її результатів. Поняття "віражу" туберкулінової проби. Диференціальна діагностика післявакцинного та інфекційного імунітету.

2. Лікування та профілактика туберкульозу.

Конкретні цілі:

- Тракувати основні принципи лікування хворих на туберкульоз.
- Діагностувати побічні дії протитуберкульозних препаратів та визначати заходи їх профілактики.
- Визначати стандартні режими антимікобактеріальної терапії залежно від категорії лікування.
- Визначати критерії вилікування хворих на туберкульоз.
- Аналізувати профілактику туберкульозу.
- Визначати показання та протипоказання до вакцинації та ревакцинації БЦЖ.
- Діагностувати ускладнення вакцинації (ревакцинації) БЦЖ.
- Визначати епідеміологічну небезпечність осередків туберкульозної інфекції.
- Використовувати комплекс профілактичних заходів в осередках туберкульозної інфекції.

Тема 2. Загальні принципи лікування хворих на туберкульоз. Антимікобактеріальні препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Курація хворих

Загальні принципи антимікобактеріальної терапії: комплексність, комбінованість, контрольованість, двофазність лікування, тривалість і безперервність, індивідуальний підхід етапна послідовність, безоплатність. Протитуберкульозні препарати: класифікація, дози, методи і кратність введення в організм хворого. Побічні реакції на антимікобактеріальні препарати, їх запобігання та методи усунення. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Категорії лікування хворих на туберкульоз. Режими лікування за ДОТС, ДОТС плюс програмами. Спостереження за станом хворих на туберкульоз у процесі лікування.

Тема 3. Неспецифічна терапія хворих на туберкульоз (гігієно-дієтичний режим, патогенетичне, симптоматичне лікування). Хірургічне лікування. Санаторно-курортне лікування. Курація хворих

Гігієно-дієтичний режим у клініці туберкульозу. Патогенетичне лікування в інтенсивній фазі (протизапальна, дезінтоксикаційна терапія, ліквідація побічної дії антимікобактеріальних препаратів) і в підтримувальній фазі (загально-зміцнювальна терапія). Імунокоригувальна терапія. Симптоматичне лікування, фізіотерапія.

Основні хірургічні методи лікування при туберкульозі органів дихання (операції на легенях, операції на плеврі). Показання. Протипоказання. Санаторно-курортне лікування хворих на туберкульоз.

Експертиза працездатності.

Тема 4. Профілактика туберкульозу. Курація хворих

Соціальна профілактика.

Інфекційний контроль.

Санітарна профілактика, її завдання. Поняття про осередок туберкульозної інфекції. Категорії осередків за ступенем епідеміологічної небезпеки. Робота в осередку туберкульозної інфекції з профілактики туберкульозу. Заходи щодо профілактики туберкульозу серед осіб, які працюють в протитуберкульозних установах. Запобігання зараженню людей від хворих на туберкульоз тварин. Санітарно-освітня робота.

Первинна профілактика (вакцинація БЦЖ і БЦЖ-М, ревакцинація БЦЖ). Вакцина БЦЖ і БЦЖ-М. Техніка вакцинації та ревакцинації. Протипоказання до вакцинації БЦЖ. Показання до вакцинації БЦЖ-М. Ревакцинація БЦЖ та протипоказання до неї. Оцінка місцевих реакції організму на введення вакцини. Ускладнення протитуберкульозних щеплень.

Вторинна профілактика (хіміопротифілактика) туберкульозу, показання, методика проведення.

3. Первинні форми туберкульозу. Ускладнення первинних форм туберкульозу.

Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД

Конкретні цілі:

- Описувати основні рентгенологічні синдроми при первинних формах туберкульозу.
- Встановлювати діагноз первинних форм туберкульозу на підставі анамнестичних, клініко-рентгенологічних, лабораторних даних.
- Формулювати клінічний діагноз первинних форм згідно з класифікацією.
- Призначати комплексну терапію при різних формах первинного туберкульозу.
- Діагностувати ускладнення первинних форм туберкульозу.

Тема 5. Туберкульоз невстановленої локалізації. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Ускладнення первинних форм туберкульозу. Особливості перебігу первинного туберкульозу у дітей та підлітків. Курація хворих

Морфологічна основа туберкульозу невстановленої локалізації. Клінічні прояви, перебіг. Диференціальна діагностика туберкульозу невстановленої локалізації з гельмінтозом, ревматизмом, хронічним тонзилітом. Лікування.

Класифікація внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Клініко-рентгенологічні форми туберкульозного бронхоаденіту: інфільтративна, туморозна, “мала”, індуративна. Патогенез, патоморфологія, клініка, перебіг. Диференціальна діагностика з неспецифічними аденопатіями (кашлюк, кір, вірусні інфекції), лімфогранульоматозом, саркоїдозом. Лікування. Наслідки.

Патогенез і патоморфологія первинного туберкульозного комплексу. Клінічні прояви, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика з неспецифічною пневмонією,

еозинофільним інфільтратом. Лікування. Наслідки. Залишкові зміни первинного туберкульозного комплексу та їх значення для виникнення вторинних форм туберкульозу.

Ускладнення туберкульозу внутрішньогрудних лімфатичних вузлів (ателектаз, асфіксія, гематогенна або лімфо-гематогенна дисемінація, плеврит) та первинного туберкульозного комплексу (ателектаз, асфіксія, специфічне ураження бронхів, бронхо-нодулярна нориця, гематогенна або лімфо-гематогенна дисемінація, плеврит, розпад і утворення первинної каверни), їх профілактика, діагностика, лікування.

Особливості перебігу первинних форм туберкульозу у дітей та підлітків (висока шкірна чутливість до туберкуліну, параспецифічні реакції, значне залучення до процесу лімфатичної системи, схильність до генералізації у дітей із зниженим імунітетом, за сприятливих умов – схильність до загоєння без лікування).

Тема 6. Туберкульоз легень, поєднаний з професійними пиловими захворюваннями. Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД. Клініка. Діагностика. Особливості перебігу та лікування. Організація медичної допомоги хворим на туберкульоз.

Курація хворих

Пневмоконіози. Класифікація, патоморфологія, форми, перебіг. Рентгенологічна характеристика стадій перебігу пневмоконіозів. Силікоз. Диференціальна діагностика з туберкульозом легень. Силікотуберкульоз. Клініка, лікування.

Причини розвитку туберкульозу у хворих на СНІД. Найчастіші форми, перебіг, лікування туберкульозу у хворих на СНІД.

Рівні надання медичної допомоги протитуберкульозними установами. Обсяги медичної допомоги в протитуберкульозних закладах (діагностика і лікування туберкульозу, амбулаторно-поліклінічна допомога, стаціонарне лікування, санаторне лікування).

Завдання протитуберкульозного диспансеру, методи й організація його роботи. Категорії диспансерного обліку. Раннє, своєчасне, несвоєчасне і пізнє виявлення туберкульозу.

Участь медичних працівників у виявленні туберкульозу. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд.

4. Вторинні форми туберкульозу (легеневого та позалегеневого). Ускладнення вторинних форм туберкульозу

Конкретні цілі:

- Описувати основні рентгенологічні синдроми при вторинних формах туберкульозу.
- Встановлювати діагноз вторинних форм туберкульозу на підставі анамнестичних, клініко-рентгенологічних, лабораторних даних.
- Формулювати клінічний діагноз вторинних форм згідно з класифікацією.
- Призначати комплексну терапію при різних формах вторинного туберкульозу.
- Діагностувати ускладнення вторинних форм туберкульозу.
- Надавати екстрену допомогу при невідкладних станах у хворих на туберкульоз.
- Встановлювати діагноз туберкульозу на підставі анамнестичних, клініко-рентгенологічних, лабораторних даних.

Тема 7. Дисемінований туберкульоз легень. Міліарний туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих

Патогенез і патоморфологія дисемінованого туберкульозу легень. Клінічні варіанти перебігу (гострий, підгострий, хронічний) та їх рентгенологічні ознаки. Клініка, діагностика. Диференціальна діагностика з неспецифічною пневмонією, пневмоконіозом, карциноматозом. Лікування. Наслідки. Ускладнення дисемінованого туберкульозу (плеврит, ураження бронхів, гортані та інших органів).

Патогенез і патоморфологія міліарного туберкульозу. Клінічні варіанти. Діагностика. Диференційна діагностика з міліарним карциноматозом, сепсисом. Лікування. Наслідки.

Патогенез і патоморфологія туберкульозного менінгіту. Клініка, особливості діагностики і перебігу. Методика обстеження хворого на туберкульозний менінгіт. Спинномозкова пункція та інтерпретація результатів дослідження цереброспінальної рідини. Диференціальна діагностика. Лікування. Наслідки. Прогноз.

Тема 8. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульома легень. Фіброзно-кавернозний та циротичний туберкульоз легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Ускладнення вторинних форм туберкульозу: кровохаркання, легенева кровотеча, спонтанний пневмоторакс, хронічне легеневе серце, амілоїдоз внутрішніх органів. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Курація хворих

Патогенез і патоморфологія. Методи виявлення, клініка і перебіг вогнищевої та інфільтративної форм туберкульозу. Методи визначення активності туберкульозних вогнищ. Причини прогресування вогнищевого туберкульозу та формування поширених процесів. Клініко-рентгенологічні варіанти інфільтратів. Диференціальна діагностика вогнищевого туберкульозу з неспецифічною пневмонією; інфільтративного туберкульозу - з плевропневмонією, раком легені, еозинофільним інфільтратом. Лікування. Наслідки.

Клініко-рентгенологічні варіанти казеозної пневмонії, особливості їх перебігу. Диференціальна діагностика казеозної пневмонії з неспецифічною пневмонією. Лікування. Наслідки.

Класифікація туберкульом легень. Особливості клінічного перебігу туберкульоми легень. Диференціальна діагностика туберкульоми легені з периферичним раком, ехінококовою кістою. Лікування. Наслідки.

Причини формування фіброзно-кавернозного туберкульозу легень. Патогенез, патоморфологія, основні клінічні синдроми, рентгенологічні ознаки фіброзно-кавернозного та циротичного туберкульозу легень. Варіанти клінічного перебігу. Диференціальна діагностика фіброзно-кавернозного туберкульозу легень з хронічним абсцесом, раком; циротичного туберкульозу легень - з посттуберкульозним цирозом. Лікування. Наслідки.

Патогенез, клініка, діагностика і принципи лікування кровохаркання, легеневої кровотечі, спонтанного пневмотораксу, хронічного легеневого серця і амілоїдозу. Надання екстреної допомоги при легеневій кровотечі, спонтанному пневмотораксі.

Тема 9. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих. Захист історії хвороби

Патогенез, патоморфологія і класифікація туберкульозних плевритів. Основні клінічні синдроми плевритів. Сучасні методи діагностики. Показання до плевральної пункції, методика її проведення. Диференціальна діагностика туберкульозного плевриту з плевритом при пневмонії. Лікування. Наслідки.

Захист історії хвороби.

Тема 10. Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів. Туберкульоз кісток і суглобів. Клініка, діагностика, лікування. Курація хворих

Патогенез і патоморфологія. Місцеві та загальні прояви. Клінічні форми туберкульозу периферичних лімфатичних вузлів. Діагностика. Лікування.

Клініка туберкульозу кісток і суглобів. Діагностика. Лікування.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання	У тому числі					
	усього	л	п	лаб	інд.	с.р.
	1					
Фтизіатрія						
1. Методика обстеження хворого на туберкульоз						
Тема 1. Загальні підходи до діагностики туберкульозу. Спеціальні методи виявлення і діагностики туберкульозу (мікробіологічна діагностика, рентгенологічна діагностика, туберкулінодіагностика). Курація хворих		4	6			6
2. Лікування та профілактика туберкульозу.						
Тема 2. Загальні принципи лікування хворих на туберкульоз. Антимікобактеріальні препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Курація хворих		2	2			6
Тема 3. Неспецифічна терапія хворих на туберкульоз (гігієно-дієтичний режим, патогенетичне, симптоматичне лікування). Хірургічне лікування. Санаторно-курортне лікування. Курація хворих			2			4
Тема 4. Профілактика туберкульозу. Курація хворих		2	2			4
3. Первинні форми туберкульозу. Ускладнення первинних форм туберкульозу						
Тема 5. Туберкульоз невстановленої локалізації. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Ускладнення первинних форм туберкульозу. Особливості перебігу первинного туберкульозу у дітей та підлітків. Курація хворих		2	6			12
4. Вторинні форми туберкульозу (легеневого та позалегеневого). Ускладнення вторинних форм туберкульозу. Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД						
Тема 6. Дисемінований туберкульоз легень. Міліарний туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонки. Патогенез,		2	2			3

патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих						
Тема 7. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульома легень. Фіброзно-кавернозний та циротичний туберкульоз легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Ускладнення вторинних форм туберкульозу: кровохаркання, легенева кровотеча, спонтанний пневмоторакс, хронічне легеневе серце, амілоїдоз внутрішніх органів. Патогенез, клініка, діагностика, лікування. Курація хворих			1			4
Тема 8. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих. Захист історії хвороби			1			3
Тема 9. Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів. Туберкульоз кісток і суглобів. Клініка, діагностика, лікування. Курація хворих			1			3
Тема 10. Туберкульоз легень, поєднаний з професійними пиловими захворюваннями. Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД. Клініка. Діагностика. Особливості перебігу та лікування. Організація медичної допомоги хворим на туберкульоз. Курація хворих			1			9
Підсумковий контроль						
Усього годин	90	12	24			54
ІНДЗ – не передбачено	-	-	-	-	-	-

3. Зміст програми.

4. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1. Методика обстеження хворого на туберкульоз.		
1.	Тема 1. Вступ. Визначення туберкульозу як наукової та практичної проблеми. Історія розвитку фтизіатрії. Епідеміологія туберкульозу. Характеристика збудника.	2

2.	1. Методика обстеження хворого на туберкульоз	
	Тема 2. Діагностика туберкульозу. Спеціальні методи виявлення і діагностики туберкульозу.	2
2. Лікування та профілактика туберкульозу		
3.	Тема 3. Загальні принципи і методи лікування хворих на туберкульоз.	2
4.	3. Первинні форми туберкульозу. Ускладнення первинних форм туберкульозу	
	Тема 4. Первинні форми туберкульозу	2
5.	4. Вторинні форми туберкульозу (легеневого та позалегеневого). Ускладнення вторинних форм туберкульозу	
	Тема 5. Вторинні форми туберкульозу.	2
6.	2. Лікування та профілактика туберкульозу.	
	Тема 6 Профілактика туберкульозу. Організація виявлення туберкульозу	2

5. Теми семінарських робіт – не передбачено

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Фтизіатрія	

1.	Заняття 1. Методика обстеження хворого на туберкульоз.	
	Тема 1. Загальні підходи до діагностики туберкульозу. Спеціальні методи виявлення і діагностики туберкульозу (мікробіологічна діагностика, рентгенологічна діагностика, туберкулінодіагностика. Курація хворих.	6 год.
2.	Заняття 2. Лікування та профілактика туберкульозу.	
	Тема 2. Загальні принципи лікування хворих на туберкульоз. Антимікобактеріальні препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Профілактика туберкульозу (соціальна, інфекційний контроль, санітарна, первинна, вторинна). Курація хворих.	6 год.
3.	Заняття 3. Первинні форми туберкульозу. Ускладнення первинного туберкульозу. Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД	
	Тема 3. Туберкульоз невстановленої локалізації. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів. Первинний туберкульозний комплекс. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Ускладнення первинних форм туберкульозу. Особливості перебігу первинних форм туберкульозу у дітей та підлітків. Курація хворих. Туберкульоз у хворих на ВІЛ/СНІД.	6 год.
4.	Заняття 4. Вторинні форми туберкульозу (легеневого та позалегового). Ускладнення вторинного туберкульозу.	
4.	Тема 4. Дисемінований туберкульоз легень. Міліарний туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонки. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульоз легень. Фіброзно-кавернозний та циротичний туберкульоз легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, наслідки. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, лікування, наслідки. Курація хворих. Захист історії хвороби.	6 год.
	Всього	24 год.

7. Теми лабораторних занять – не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість години
	Фтизіатрія.	

1.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.	26
2	Визначення туберкульозу як наукової та практичної проблеми. Історія розвитку фтизіатрії. Епідеміологія туберкульозу. Характеристика збудника..	10
3	Неспецифічна терапія хворих на туберкульоз (гігієно-дієтичний режим, патогенетичне, симптоматичне лікування). Хірургічне лікування. Санаторно-курортне лікування.	4
4.	Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів. Туберкульоз кісток і суглобів. Клініка, діагностика, лікування.	3
5.	Скласти схему патогенезу туберкульозу.	2
6	Провести диференціальну діагностику післявакцинного та інфекційного імунітету.	2
6.	Скласти схеми надання допомоги при легеневій кровотечі і спонтанному пневмотораксі.	3
7.	Підготовка до підсумкового тестового контролю.	4
	Разом	54

9. Індивідуальні заняття – не передбачено

1. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні - розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, задачі.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи:

аналітичний, синтетичний, аналітико - синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи:

Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

2. Методи контролю

Форми контролю і оцінювання дисципліни

Оцінка з фтизіатрії виставляється лише студентам, яким зараховано дисципліну, “Фтизіатрія” (студент має набрати мінімальну кількість балів - **113**: 63 бали - при вивченні дисципліни “Фтизіатрія” та 50 балів – за підсумковий контроль).

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Форми контролю

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (2005).

Оцінка за дисципліну “Фтизіатрія” визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні дисципліни, “Фтизіатрія” (залікового кредиту) – **200**, в тому числі за поточну навчальну діяльність – **120 балів (60%)**, за результатами підсумкового контролю – **80 балів (40%)**.

Форми поточного контролю:

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки студентів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю(залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну початкову діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового контролю – 80 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Студенту за кожний етап практичного заняття (практична частина, семінарське обговорення, письмовий контроль) виставляється оцінка за 12-бальною шкалою. Потім виводиться середнє арифметичне значення трьох оцінок, яке виставляється в журнал.

На практичній частині за кожен етап роботи виставляється оцінка наступним чином:

1. На початку практичної частини студенти повинні допуститися до проведення практичної роботи (вони повинні ...). За цей етап студент може максимум набрати 2 бали.

2. За виконання практичної роботи ретельно слідкує викладач, в кінці він оцінює одержаний результат. Максимум за даний вид роботи студент може отримати 4 бали.

3. Захист практичної роботи. На цьому етапі студент може отримати може отримати 6 балів.

В кінці практичної частини викладач виводить середнє арифметичне з кожної оцінки за частини занять і виставляє її кожному студенту.

Розподіл балів, що присвоюється студентам

№ з/п	Поточна навчальна діяльність	Максимальна кількість балів
	Заняття 1	
1.	Тема 1	12
	Заняття 2	
2.	Тема 2	12
3	Тема 3	12
4	Тема 4	12
	Заняття 3	
5.	Тема 5	12
	Заняття 4	
6.	Тема 6	12
7.	Тема 7	12
8.	Тема 8	12
9.	Тема 9	12
10.	Тема 10	12
	Індивідуальна СРС	-
Разом		120

Підсумковий контроль, в тому числі:	80
Разом сума балів	200

Мінімальний середній бал, з якою студент допускається до складання підсумкового контролю – 4 бали.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дорівнює 120 балам.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем фізизіатрії на останньому контрольному занятті з дисципліни “Фтизіатрія”.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні фізизіатрії набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (**63**).

Форма проведення підсумкового контролю має бути стандартизованою і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю з фізизіатрії визначаються у робочій навчальній програмі.

Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з фізизіатрії виставляється лише студентам, яким зарахована дисципліна “Фтизіатрія”, (студент має набрати мінімальну кількість балів - **113**: 63 бали - при вивченні дисципліни “Фтизіатрія” та 50 балів – за підсумковий контроль).

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового контролю).

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за шкалами ECTS та 4-ри бальною (традиційною)

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів
Fx	Повторна здача
F	Обов’язковий повторний курс навчання

Відсоток студентів визначається на виборці для студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності.

Для спеціальностей 7.110101 “лікувальна справа”, 7110104 “педіатрія”, 7.110105 “медико-профілактична справа”, які навчаються з фізизіатрії за єдиним навчальним планом і єдиною навчальною програмою з фізизіатрії, вибірка складається із студентів названих трьох спеціальностей (якщо ВНЗ не прийнято інакше).

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	“5”
B, C	“4”
D, E	“3”
FX, F	“2”

Оцінка з дисципліни FX, F (“2”) виставляється студентам, яким не зарахований модуль 1 з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX (“2”) виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю під час зимових канікул та впродовж 2-ох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором. Повторне складання підсумкового контролю дозволяється не більше двох разів.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (відвідали всі аудиторні заняття модуля 1, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю), мають **пройти повторне навчання з дисципліни “Фізіотрія” за індивідуальним навчальним планом**. Рішення приймається керівництвом ВНЗ відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	відмінно	зараховано
	добре	
	задовільно	
	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Матеріали підготовки до лекцій.
2. Презентації лекцій.
3. Матеріали підготовки до практичних занять.
4. Методичні вказівки.
5. Варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи.
6. Тестові завдання для підсумкового контролю.
7. Тестові завдання для щоденного контролю.
8. Варіанти теоретичних питань для самостійного вивчення.

Рекомендована література:

Базова

1. Фтизіатрія. Національний підручник /В.І. Петренко, Л.Д. Тодоріко, Л.А. Гришук та ін.. За ред. В.І. Петренка.- К. :ВСВ «Медицина» .- 2015.- 472 с.
2. Фтизіатрія (навчальний посібник) За ред. В.П.Мельника, І.Г. Ільницького – Київ – Львів:2008.- 304 с.
3. Фтизіатрія .Підручник для студентів медичних вузів / За ред. проф. Мельника.- Київ:Софія-А. 2008.-296 с.
4. Фтизіатрія. Підручник/ За ред. В.І. Петренка.- Вінниця: Нова книга.- 2006.- 504 с.
5. Фтизіатрія (збірник завдань для тестового контролю знань) за ред. В.М. Москаленка, В.І. Петренка. Вінниця: Нова книга.- 2005.- 246 с.
6. Підручник “Туберкульоз” за ред. проф. І.Т. П’ятночка.- Тернопіль: Укрмедкнига.- 2005. –280 с.
- 7.Бліхар Є. Фтизіатрія: Підручник.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.- 372 с.
8. Фтизіатрія: Навчальний посібник українською та англійською мовами / І.Т.П’ятночка, С.І.Корнага, В.І.П’ятночка.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.- 260 с.
- 9.Мультимедійний лазерний компакт-диск «Фтизіатрія», 2000.
10. Савула М.М., Ладний О.Я. Туберкульоз.- Тернопіль: Укрмедкнига, 1998.-324.

Допоміжна

1. Фещенко Ю.І., Мельник В.М. Організація контролю за хіміорезистентним туберкульозом. Виробниче видання.- К.: Здоров’я, 2013.- 704 с.
- 2.Пульмонологія та фтизіатрія: Національний підручник у 2-х т./За ред.. Ю.І. Фещенка, В.П. Мельника, І.Г. Ільницького.- Київ, Львів:Атлас,2011.- 1362 с.
3. Фещенко Ю.І., Мельник В.П., Турченко Л.В., Лірник С.В. Туберкульоз: організація давності, лікування, профілактики та контролю за смертністю [Виробниче видання] – К.: Здоров’я, 2010.- 448 с.
4. Пульмонологія та фтизіатрія: Підручник: у 2-х т./За ред.. Ю.І. Фещенка, В.П. Мельника, І.Г. Ільницького.- Київ, Львів:Атлас,2009.- 1336 с.
5. Фтизіатрія: навчально-методичний посібник. Збірник завдань для тестового контролю знань / За ред. В.Ф. Москаленка, В.І. Петренка. - Вінниця: Нова книга, 2005.- 296с.
- 6.Туберкульоз / За ред. проф. Асмолова О.К. – Одеса, 2002. –275 с.
- 7.Туберкульоз позалегової локалізації / Ю.І. Фещенко, І.Г. Ільницький, В.М. Мельник, О.В. Панасюк; за ред. Ю.І. Фещенка, І.Г. Ільницького. – Київ: Логос, 1998. –376 с.
- 8.Савула М.М., Ладний О.Я., Кравченко Н.С., Сливка Ю.І. Диференціальна діагностика захворювань легень і плеври. Тернопіль: “Укрмедкнига”, 2000. – 223с.